

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [MACIEJ SZPUNAR]
SECINĀJUMI,
sniegti 2017. gada 22. jūnijā¹

Lieta C-163/16

Christian Louboutin,
Christian Louboutin SAS
pret
Van Haren Schoenen BV

(*Rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Preču zīmes – Direktīva 2008/95/EK – Absolūti atteikuma vai spēkā neesamības pamati – Apzīmējumiem, kurus veido preču forma, piemērojami pamati – 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punkts – Apzīmējums, kuru veido vienīgi forma, kas piešķir precei būtisku vērtību – Piemērošanas joma – Preces “formas” jēdziens – Preču zīme, kuru veido sarkana krāsa uz augstpapēžu kurpes zoles

Ievads

1. Šī prejudiciālā nolēmuma lieta sniedz Tiesai iespēju precizēt absolūtu atteikuma vai spēkā neesamības pamatu piemērošanas jomu attiecībā uz tā sauktajiem “funkcionālajiem” apzīmējumiem, uz kuriem norādīts Direktīvas 2008/95/EK² 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā.
2. Šo pamatu piemērošana attiecas tikai uz apzīmējumiem, kurus veido vienīgi “preces forma”. Tādējādi ir jāprecizē šis jēdziens saistībā ar franču modes dizaineram *Christian Louboutin* piederošu preču zīmi Beniluksa [valstīs], kuru veido sarkana krāsa uz augstpapēžu kurpes zoles.
3. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika iesniegts saistībā ar prasību par preču zīmes pārkāpumu, kurā *C. Louboutin* un sabiedrība *Christian Louboutin SAS* (turpmāk tekstā kopā – “*Louboutin*”) vēršas pret *Van Haren Schoenen BV* (turpmāk tekstā – “*Van Haren*”) par to, ka šī pēdējā minētā tirgojot kurpes ar sarkanām zolēm, kas apdraudot *Louboutin* preču zīmi.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīva, ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 2008, L 299, 25. lpp.).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

4. Direktīvas 2008/95 3. pantā “Iemesli atteikumam vai spēkā neesamībai” ir noteikts:

“1. “Neregistrē vai pierēģistrēšanas gadījumā pasludina par spēkā neesošiem:

[..]

e) apzīmējumus, kas sastāv tikai no:

- i) formas, kas izriet no pašu preču īpašībām;
- ii) preču formas, kas vajadzīga tehniska rezultāta iegūšanai;
- iii) formas, kas piešķir precēm reālu vērtību;

[..].”

5. Direktīva 2008/95 tiks aizstāta ar Direktīvu (ES) 2015/2436³, kuras transponēšanas beigu datums ir paredzēts 2019. gada 14. janvārī. Šīs direktīvas 4. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punktā ir atsauce uz apzīmējumiem, kas sastāv tikai no “[preces] formas vai citām īpašībām”, kas piešķir precēm būtisku vērtību”⁴.

Beniluksa konvencija

6. Preču zīmju tiesības Nīderlandē tiek reglamentētas ar 2005. gada 25. februārī Hāgā Beļģijas Karalistes, Luksemburgas Lielhercogistes un Nīderlandes Karalistes parakstīto Beniluksa konvenciju par intelektuālo īpašumu (preču zīmes un paraugi vai modeļi) (turpmāk tekstā – “Beniluksa konvencija”).

7. Beniluksa konvencijas 2.1. pantā, kura nosaukums ir “Apzīmējumi, no kuriem var sastāvēt Beniluksa preču zīme”, it īpaši ir noteikts, ka “tomēr par preču zīmēm nevar uzskatīt apzīmējumus, ko veido tikai forma, kas izriet no pašas preces īpašībām, kas piešķir precei būtisku vērtību vai kas vajadzīga tehniska rezultāta sasniegšanai”.

8. No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka minētā konvencija vēl nav tikusi grozīta Direktīvas 2015/2436 transponēšanas nolūkā.

Pamatlieta

9. *Christian Louboutin* ir dizainers, kas modelē it īpaši sieviešu augstpapēžu kurpes. Šīm kurpēm ir raksturīgs, ka to zoli no ārpuses vienmēr klāj sarkana krāsa.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Direktīva, ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 2015, L 336, 1. lpp.).

⁴ Identiska tiesību norma ir ietverta Padomes 2009. gada 26. februāra Regulas (EK) Nr. 207/2009 par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2009, L 78, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 16. decembra Regulu (ES) 2015/2424 (OV 2015, L 341, 21. lpp.), 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā.

10. 2009. gada 28. decembrī *Louboutin* iesniedza preču zīmes reģistrācijas pieteikumu, atbilstoši kuram 2010. gada 6. janvārī tika reģistrēta Beniluksa preču zīme Nr. 0874489 attiecībā uz precēm, kas ietilpst 25. klasē, proti, “kurpēm (izņemot ortopēdiskos apavus)” (turpmāk tekstā – “strīdīgā preču zīme”). 2013. gada 10. aprīlī reģistrācijā tika veikti labojumi, kuru būtība bija attiecināt uz norādītajām precēm tikai “augstpapēžu kurpes (neskaitot ortopēdiskos apavus)”.

11. Šī preču zīme ir raksturota kā tāda, kuru veido: “sarkana krāsa (*Pantone* 18 1663TP), kas uzklāta kurpes zolei, kā parādīts attēlā (kurpes kontūras neveido preču zīmi, bet to mērķis ir parādīt preču zīmes novietojumu)”. Tā ir attēlota šeit:

12. *Van Haren* Nīderlandē nodarbojas ar kurpju mazumtirdzniecību. 2012. gadā *Van Haren* tirgoja sievietes augstpapēžu kurpes, kuru zole bija noklāta ar sarkanu krāsu.

13. *Louboutin* vērsās *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) ar nolūku konstatēt, ka *Van Haren* ir īstenojusi preču zīmes pārkāpumu; šis prasījums tika apmierināts.

14. Par šo aizmuguriski pieņemto spriedumu *Van Haren* cēla iebildumus, pamatojoties uz Beniluksa konvencijas 2.1. panta 2. punktu, norādot uz strīdīgās preču zīmes spēkā neesamību.

15. Lēmumā lūgt prejudiciālu nolēmumu *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa) precizē, ka *Van Haren* aizstāvība tiek pamatota ar apgalvojumu, ka strīdīgā preču zīme patiesībā esot divdimensiju preču zīme – šajā gadījumā sarkanā krāsā –, kas, uzklāta uz kurpju soles, atbilst minēto kurpju formai un tām piešķir būtisku vērtību.

16. Iesniedzējtiesa uzskata, ka attiecīgā preču zīme neesot vienkārša divdimensiju preču zīme, ciktāl tā ir neatdalāmi saistīta ar kurpes zoli. Tā norāda, ka, lai gan ir noteikts, ka strīdīgā preču zīme atbilst preces elementam, tomēr neesot skaidrs, vai jēdziens “forma” Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punkta izpratnē attiecas tikai uz tādām preces trīsdimensiju īpašībām kā preces kontūras, izmērs vai apjoms, izslēdzot krāsu.

17. Šīs tiesas ieskatā, šajā ziņā, ja tiktu uzskatīts, ka jēdziens “forma” neattiecas uz preces krāsu, minētajā 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā norādītie atteikuma pamati nebūtu piemērojami, tāpēc persona varētu saņemt pastāvīgu aizsardzību attiecībā uz preču zīmēm, kurās ir ietverta krāsa, kas izriet no šī preces funkcijas, piemēram, attiecībā uz atstarojošu aizsargapģērbi vai arī pudelēm, kuras iepakotas izolējošā iepakojumā.

Prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

18. Šādos apstākļos *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas [2008/95] 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punktā paredzētais jēdziens “forma” ir ierobežots ar preces trīsdimensiju īpašībām, tādām kā kontūras, apmērs vai apjoms (trīsdimensiju izteiksmē), vai arī šis noteikums aptver arī citas preces īpašības, tādas kā krāsa (kuras nav uzskatāmas par trīsdimensiju īpašībām)?”

19. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika saņemts Tiesas kancelejā 2016. gada 21. martā. Rakstveida apsvērumus iesniedza pamatlietas dalībnieki, Vācijas, Ungārijas, Portugāles un Somijas valdības, kā arī Eiropas Komisija. Pamatlietas dalībnieki, Vācijas valdība un Komisija piedalījās tiesas sēdē, kas notika 2017. gada 6. aprīlī.

Vērtējums

Ievada apsvērumi

20. No vienas puses, preču zīmju aizsardzības sistēma ir obligāts elements konkurences sistēmā, kuru ar Savienības tiesībām ir paredzēts ieviest un saglabāt. No otras puses, ar preču zīmes reģistrāciju tās īpašniekam attiecībā uz noteiktām precēm un pakalpojumiem tiek piešķirtas ekskluzīvas tiesības, kas tam ļauj kā preču zīmi reģistrēto apzīmējumu monopolizēt bez laika ierobežojuma⁵.

21. Lai gan vispārēji starp šiem diviem apsvērumiem nav pretrunas, citādi ir attiecībā uz apzīmējumiem, kas sakrīt ar preces aspektu. Proti, reģistrējot šādu apzīmējumu kā preču zīmi, var tikt radīti ierobežojumi konkurējošu preču laišanai tirgū⁶.

22. Šī premisa ir pamatā īpašajiem noteikumiem, kas ir ietverti Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā un ir piemērojami apzīmējumiem, ko veido preces forma.

23. Norādīšu, ka šie apsvērumi *mutatis mutandis* ir piemērojami arī attiecībā uz citiem apzīmējumiem, kuri atspoguļo kādu preces, kuras reģistrācija tiek lūgta, aspektu.

24. Tāpēc Tiesa ir norādījusi, ka apzīmējumi, ko veido krāsa pati par sevi, principā raisa tādas pašus iebildumus saistībā ar preču izmantošanas īpašību monopolizācijas risku. Specifiskas pieejas nepieciešamība šajā ziņā ir atzīta spriedumā *Libertel*⁷.

25. Uz abām šīm apzīmējumu kategorijām, proti, pirmkārt, to, kuru veido preces forma, un, otrkārt, to, kuru veido krāsa pati par sevi, attiecas specifiska kārtība Direktīvas 2008/95, kā to interpretējusi Tiesa, sistēmā. Tātad, atbildot uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, vispirms strīdīgā preču zīme ir jākvalificē no šo abu kategoriju skatpunkta.

5 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 48. un 49. punkts).

6 Skat. manus secinājumus lietā *Hauck* (C-205/13, EU:C:2014:322, 31.–33. punkts).

7 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 60.–65. punkts).

26. Vispārēji šī lieta pierāda, ka apsvērumi saistībā ar attiecīgās preces būtisko īpašību monopolizācijas risku var tikt piemēroti cita veida preču zīmēm – kā, piemēram, pozīcijas⁸ vai kustības⁹ preču zīmēm, kā arī, iespējams, ar dzirdi, ožu vai garšu uztveramām zīmēm –, kuras arī var sakrist ar kādu attiecīgās preces aspektu. Neatkarīgi no tādu preču zīmju kvalifikācijas ir svarīgi, ka var tikt ņemta vērā interese saglabāt dažus apzīmējumus publiskajā jomā, pārbaudot tos reģistrācijas nolūkā.

27. Šajā ziņā Tiesa varētu izmantot dažādus interpretācijas veidus. No vienas puses, Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts varētu tikt interpretēts plašāk, kā es piedāvāšu šo secinājumu turpinājumā. No otras puses, Tiesa varētu atzīt iespēju ņemt vērā interesi saglabāt publiskajā jomā dažus apzīmējumus, pārbaudot apzīmējuma atšķirtspēju šīs direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, attiecībā uz visiem apzīmējumiem, kas sakrīt ar kādu attiecīgās preces aspektu, vai pat attiecībā uz citām apzīmējumu kategorijām, kuru pieejamība ir ierobežota¹⁰.

Par strīdīgās preču zīmes kvalifikāciju

28. Es uzskatu, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu vērtējums ir jāsāk ar strīdīgās preču zīmes kvalifikāciju, pirmkārt, no Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā norādīto apzīmējumu kategorijas skatpunkta un, otrkārt, no apzīmējumu kategorijas, kas norādīta spriedumā *Libertel*¹¹.

29. Iesniedzējtiesa konstatē, ka strīdīgā preču zīme, ko veido kurpes zole sarkanā krāsa, sakrīt ar kādu attiecīgās preces aspektu, tomēr vilcinās kvalificēt šo aspektu kā tādu, kas izriet no preces “formas”.

30. Pamatlietas dalībnieku un četru šajā lietā iestājušos dalībvalstu nostājas šajā aspektā atšķiras. *Louboutin* apgalvo it īpaši, ka apzīmējuma, ko veido “vienīgi” preces forma, jēdzienā neesot ietvertas pozīcijas preču zīmes, tādas kā tās sarkanās zoles preču zīme, kuras neveidojot noteikts preces modelis, bet kuras varot tikt novietotas uz dažādiem preces modeļiem. Savukārt *Van Haren* apgalvo, ka krāsu varot uzskatīt par preces formas neatņemamu sastāvdaļu, kā tas esot strīdīgās preču zīmes gadījumā. Komisija norāda, ka neesot izslēgts, ka preču zīmei, ko veido preces forma, var būt arī krāsa, taču attiecīgajā kontekstā krāsa pati par sevi tiekot uztverta kā attiecībā uz precī autonomu un tātad no preces formas neatkarīgs faktors. Tādēļ tā norāda, ka tās apsvērumi esot vērsti uz krāsu pašu par sevi.

31. Šajā ziņā es norādīšu, ka strīdīgās preču zīmes kvalifikācija veido faktisku novērtējumu, kas šajā lietā ir jāveic iesniedzējtiesai. Šis apsvērumi neliedz Tiesai sniegt norādes, kas šai tiesai var palīdzēt tās veiktajā novērtējumā.

32. Lai gan vairāki lietas dalībnieki raksturoja attiecīgo preču zīmi kā “pozīcijas preču zīmi”, es norādīšu, ka Direktīvā 2008/95 un Tiesas judikatūrā ar šādu kvalifikāciju netiek saistītas juridiskas sekas. Turklāt “pozīcijas preču zīmes” kvalifikācija pati par sevi neliedz uzskatīt to pašu preču zīmi par tādu, ko veido preces forma, ņemot vērā, ka šajā pēdējā minētajā kategorijā ir ietverti arī apzīmējumi, kuros ir attēlota attiecīgās preces daļa vai kāds elements.

33. Tādējādi, manuprāt, iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai šajā lietā ir runa par krāsas pašas par sevi preču zīmi vai par preču zīmi, ko veido preces forma, bet kurā ir pieteikta aizsardzībai arī attiecībā uz krāsu.

8 Klasisks piemērs ir dekoratīva vīle uz džinsu bikšu aizmugurējās kabatas. Skat. Pasaules intelektuālā īpašuma organizācijas Pastāvīgās komitejas attiecībā uz preču zīmēm, rūpniecisko dizainu, kā arī ģeogrāfiskiem apzīmējumiem 16. sesijas izstrādāto dokumentu SCT 16/2 par jauniem preču zīmju veidiem (pieejams interneta vietnē <http://www.wipo.int/policy/fr/sct/>).

9 Skat. tostarp Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja (EUIPO) Apelāciju pirmās padomes 2003. gada 23. septembra lēmumu (R 772/2001-1) par Eiropas Savienības preču zīmes, ko veido automobiļa durvju kustība, reģistrāciju.

10 Skat. šādas pieejas priekšlikumu doktrīnā, Kur, A., Senftleben, M., *European Trade Mark Law*, Oksforda, 2017, 115. lpp., un Tischner, A., *Kumulatywna ochrona wzornictwa przemysłowego w prawie własności intelektualnej* (Dizainparaugu aizsardzības intelektuālā īpašuma tiesībās kopums), Varšava, 2015, 346. lpp.

11 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 244. punkts).

34. Šīs pārbaudes nolūkā iesniedzējtiesai ir jāveic visaptverošs novērtējums, ņemot vērā grafisko attēlojumu un iespējamās aprakstus, kas iesniegti kopā ar preču zīmes reģistrācijas pieteikumu, kā arī, iespējams, citus strīdīgās preču zīmes būtisko iezīmju noteikšanai lietderīgos elementus¹².

35. Vispirms tas, ka strīdīgā preču zīme tika reģistrēta kā grafiska preču zīme, neliedz to kvalificēt kā “preču zīmi, ko veido preces forma”¹³.

36. Turpretī ir jāpārbauda, vai attiecīgā preču zīme ir pieteikta aizsardzībai attiecībā uz noteiktu krāsu pati par sevi bez kādiem ierobežojumiem telpā¹⁴ vai, gluži pretēji, šī aizsardzība ir pieteikta savienojumā ar citām īpašībām, kas saistītas ar preces formu.

37. Šajā ziņā, ja krāsas klājums sedz skaidri noteiktu preces daļu, es uzskatu, ka nevar izslēgt, ka preču zīme ir ierobežota telpā, līdz ar to krāsa var sakrist ar kādu konkrētu preces elementu.

38. Tas, ka preču zīmes īpašnieks neprasa preces kontūru aizsardzību, bet saglabā brīvību mainīt kontūras atkarībā no modeļa, nav obligāti noteicoši. It īpaši var būt, ka kontūras katrā gadījumā neveido būtisku apzīmējuma īpašību. Drīzāk ir jānosaka, vai preču zīme iegūst savu atšķirtspēju no pieteiktās krāsas pašas par sevi vai no precīza šī krāsas novietojuma saistībā ar citiem preces formas elementiem.

39. Lai gan šo apsvērumu piemērošana galu galā ir jāveic iesniedzējtiesai, es norādišu, ka vairāki faktiskie elementi, kas izriet no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu, ļauj aizstāvēt secinājumu, saskaņā ar kuru šo iespējamo funkcionālo elementu vērtējuma nolūkā uz attiecīgo preču zīmi vislielākā mērā attiecas arī preču zīmes, ko veido preces forma, un kurai ir pieteikta konkrētas krāsas aizsardzība saistībā ar šo formu, jēdziens.

40. Proti, ja strīdīgā preču zīme ir vērsta uz noteiktas krāsas aizsardzību, šī aizsardzība nav pieteikta abstrakti, bet šīs krāsas klājumam uz tādas augstpapēžu kurpes zoles, kāda ir attēlota. Preču zīme nav vērsta uz kurpes formu pašu par sevi, tomēr daži šīs preču zīmes aspekti, proti, tie, kas mums ļauj zināt, ka runa ir par sieviešu augstpapēžu kurpi, šķiet šīs preču zīmes sastāvdaļa. No preču zīmes attēlojuma izriet, ka krāsa tiek uzklāta uz visas zoles neatkarīgi no tā, kādas ir tās precīzās kontūras. Katrā ziņā šķiet, ka zoles kontūras ir neievērojams elements preču zīmei, kuras atšķirtspēju rada neparastais krāsotā elementa novietojums, kā arī iespējams krāsu kontrasts dažādu kurpes daļu starpā.

41. Izdarot secinājumu, es uzskatu, ka strīdīgās preču zīmes būtisko īpašību pārbaudei ir jāņem vērā gan krāsa, gan citi attiecīgās preces aspekti. Tādējādi šī preču zīme būtu jāpielīdzina preču zīmei, ko veido preces forma un kam ir pieteikta noteiktas krāsas aizsardzība saistībā ar šo formu, drīzāk nekā preču zīmei, ko veido krāsa pati par sevi.

42. Tomēr, lai uz prejudiciālo jautājumu sniegtu pilnīgu atbildi, es pārbaudīšu abus gadījumus.

Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta piemērojamība preču zīmēm, ko veido krāsa pati par sevi

43. Tiesa ir ņēmusi vērā krāsu preču zīmju īpatnības judikatūrā, kas aizsākta ar spriedumu *Libertel*¹⁵.

12 Šajā ziņā skat. spriedumus, 2014. gada 6. marts, *Pi-Design u.c./Yoshida Metal Industry* (no C-337/12 P līdz C-340/12 P, nav publicēts, EU:C:2014:129, 54. punkts) un 2016. gada 10. novembris, *Simba Toys/EUIPO* (C-30/15 P; EU:C:2016:849, 49. punkts).

13 Šis jēdziens aptver apzīmējumus, ko veido trīsdimensiju vai divdimensiju formas, kā arī grafiskus apzīmējumus, kas veido preces formu; skat. spriedumu, 2002. gada 18. jūnijs, *Philips* (C-299/99, EU:C:2002:377, 76. punkts).

14 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 68. punkts).

15 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244).

44. Saskaņā ar šo judikatūru, izņemot īpašus apstākļus, it īpaši ļoti specifiskos tirgos, krāsām pašām par sevi nepiemīt *ab initio* atšķirtspēja, bet tās to potenciāli var iegūt pēc tam, kad ir tikušas izmantotas saistībā ar pieteiktajām precēm vai pakalpojumiem¹⁶.

45. Turklāt apzīmējuma, ko veido krāsa pati par sevi, atšķirtspējas vērtējumā ir jāizvērtē, vai tās reģistrācija nebūs pretrunā vispārējām interesēm nepamatoti neierobežot krāsu pieejamību citiem tirgus dalībniekiem, kas piedāvā tāda paša veida preces vai pakalpojumus¹⁷.

46. No šīs judikatūras izriet, ka, pirmkārt, uz apzīmējumiem, ko veido krāsa pati par sevi, neattiecas Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts un tāvad tie var iegūt atšķirtspēju no veiktās izmantošanas, bet, otrkārt, tā kā runa ir par apzīmējumiem, kas sakrīt ar preces aspektu, to reģistrācija ir jāizvērtē, ņemot vērā tos pašus apsvērumus, kas ir minētā 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta pamatā¹⁸.

47. Tādējādi, iedibinot šo nosacījumu attiecībā uz preču zīmēm, ko veido krāsa pati par sevi, spriedumā *Libertel*¹⁹ būtībā ir ticis ņemts vērā tas pats mērķis, kāds ir Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta pamatā.

48. Tas nemaina apstākli, ka, ja strīdīgā preču zīme būtu jākvalificē kā “preču zīme, kuru veido krāsa pati par sevi”, tad būtu jākonstatē, ka tā neietilpst Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta piemērošanas jomā.

Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta piemērojamība preču zīmēm, ko veido preces forma un konkrēta krāsa

49. Tālāk ir jānoskaidro jautājums, vai Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts ir piemērojams preču zīmēm, kuras veido preces forma un kurām ir pieteikta aizsardzība attiecībā uz krāsu saistībā ar šo formu.

50. Pamatlietas dalībnieku nostājas²⁰, tāpat kā četru lietā iestājušos dalībvalstu nostājas²¹, šajā jautājumā atšķiras. Šķiet, ka Komisija izvēlas par pamatu premisu, ka šajā lietā krāsa esot jāuzskata par autonomu aspektu attiecībā uz preces formu.

51. Iesniedzējtiesa norāda, ka atbildi nevarot izsecināt no šīs tiesību normas formulējuma, bet ka krāsainu trīsdimensiju apzīmējumu izslēgšana no tās piemērošanas jomas būtu pretrunā tās pamatā esošajam mērķim, jo dažos apzīmējumos varot būt ietvertas tādas funkcionālas īpašības, kas ir saistītas vienlaikus ar formu un ar krāsu, kā apzīmējums, kurā attēlota drošības veste, ugunsdzēsamais aparāts vai siltumu atstarojoša prece. Tātad tā jautā, vai, vērtējot šo apzīmējumu veidu no funkcionālo apzīmējumu aizlieguma skatpunkta, ir jāņem vērā arī krāsa.

52. Norādišu, ka, atbildot uz šo jautājumu, ir jāņem vērā Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta sistēma un konteksts.

16 Šajā ziņā skat. spriedumus, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 66. un 67. punkts); 2004. gada 24. jūnijs, *Heidelberger Bauchemie* (C-49/02, EU:C:2004:384, 39. punkts), un 2004. gada 21. oktobris, *KWS Saat/ITSB* (C-447/02 P, EU:C:2004:649, 79. punkts).

17 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 55. punkts).

18 Šajā ziņā skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244, 53. un 54. punkts).

19 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs (C-104/01, EU:C:2003:244).

20 *Louboutin* apgalvo, ka attiecīgā tiesību norma neesot piemērojama pozīcijas preču zīmēm. *Van Haren* norāda, ka tā esot piemērojama attiecībā uz preču zīmi, ko veido vienlaikus krāsa un forma.

21 Vācijas un Somijas valdības uzskata, ka apzīmējums, kuram ir pieteikta aizsardzība attiecībā uz krāsu vai krāsas telpisko izvietojumu, nevarot tikt uzskatīts par tādu, ko veido “vienīgi” forma, kā tas ir prasīts Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā, jo šo apzīmējumu neveidojot formas trīsdimensiju īpašības. Turpretī Ungārijas un Portugāles valdības uzskata, ka attiecīgā preču zīme ir līdzīga trīsdimensiju preču zīmei, kurā ir ietverta krāsa, un uz šo preču zīmju veidu esot jāattiecinā Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts.

53. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šīs tiesību normas mērķis ir novērst, ka ar preču zīmi saistīto tiesību aizsardzības rezultātā tās īpašniekam tiktu piešķirts monopols uz tehniskajiem risinājumiem vai preces lietderīgajām pazīmēm, kuras lietotājs varētu meklēt konkurentu precēs²². Šī tiesību norma ļauj saglabāt publiskā lietojuma jomā attiecīgās preces būtiskās īpašības, kas atspoguļojas tās formā.

54. Es uzskatu, ka krāsas, kas uzklāta uz preces elementa virsmas, esamība var tikt uzskatīta par īpašību, kas atspoguļojas preces formā. Turklāt, kā to pierāda iesniedzējtiesas minētie piemēri, krāsa var veidot būtisku funkcionālu noteiktās preces īpašību, kādēļ krāsas monopolizācija saistībā ar kādu preces formas elementu liegtu konkurentiem brīvi piedāvāt preces, kurās ietverta tā pati funkcionalitāte.

55. Tātad, ja apzīmējumus, kurus veido vienlaikus preces forma un krāsa, nevarētu izvērtēt no to funkcionalitātes skatpunkta, Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta pamatā esošās vispārējās intereses nevarētu tikt pilnībā nodrošinātas.

56. Proti, spriedumā *Libertel*²³ ir ļauts ņemt vērā šīs vispārējās intereses vienīgi attiecībā uz apzīmējumiem, kurus veido krāsa pati par sevi²⁴, nevis attiecībā uz apzīmējumiem, kuros krāsa ir savienota ar formas aspektiem.

57. Saistībā ar tikai krāsas preču zīmēm, ko Tiesa aplūkojusi minētajā spriedumā, krāsa veido no preces formas neatkarīgu aspektu. Citādi ir ar apzīmējumiem, kuros krāsa ir uzklāta konkrētai preces daļai. Vērtējot tādus apzīmējumus, krāsas funkcionalitāte var izrietēt no tās pozīcijas uz preces, līdz ar to ir jābūt iespējai abus aspektus – formu un krāsu – pārbaudīt kopā.

58. Tādējādi, manuprāt, uz apzīmējumiem, kuros krāsa iekļaujas preces formā, ir jāattiecinā funkcionālāties vērtējums saskaņā ar Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu.

59. Turklāt šī interpretācija skaidri iekļaujas principā, saskaņā ar kuru apzīmējuma novērtēšana ir jābalsta uz tā kopējo iespaidu, jo apzīmējums ir jāuztver kā kopums. Proti, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pareiza Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta piemērošana nozīmē, ka visas attiecīgā apzīmējuma būtiskās īpašības tiek atbilstoši identificētas, balstoties uz apzīmējuma radīto kopējo iespaidu²⁵.

60. Šajā ziņā ir jāņem vērā, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā norādītie atteikuma pamati neliedz reģistrēt apzīmējumu, kurā, lai gan to veido preces forma, ir ietverts cits būtisks nefunkcionāls elements²⁶. Tādējādi, manuprāt, jautājums, vai formas un krāsas preču zīmē krāsa veido vai neveido funkcionālu elementu, ir jāpārbauda, veicot apzīmējuma vispārēju novērtējumu no Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta skatpunkta. Turklāt no šīs judikatūras *a contrario* izriet, ka attiecīgā tiesību norma ir piemērojama preces formai, kurā ir ietverts cits elements, ja šis elements ir funkcionāls.

61. Visbeidzot kontekstuālā izpratnē man šķiet, ka šī pieeja ir apstiprināta ar Direktīvas 2015/2436, kuras 4. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir atsauce uz “preču form[u] vai citām īpašībām”, pieņemšanas nosacījumiem.

22 Spriedums, 2014. gada 18. septembris, *Hauck* (C-205/13, EU:C:2014:2233, 18. un 20. punkts).

23 Skat. spriedumu, 2003. gada 6. maijs, *Libertel* (C-104/01, EU:C:2003:244).

24 Skat. šo secinājumu 24. punktu.

25 Skat. spriedumus, 2010. gada 4. septembris, *Lego Juris/ITSB* (C-48/09 P, EU:C:2010:516, 68.–70. punkts) un 2014. gada 18. septembris, *Hauck* (C-205/13, EU:C:2014:2233, 21. punkts).

26 Skat. spriedumu, 2010. gada 4. septembris, *Lego Juris/ITSB* (C-48/09 P, EU:C:2010:516, 52. un 72. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

62. Šajā atsaucē uz “preču [...] citām īpašībām” ir ņemts vērā tas, ka ar Direktīvu 2015/2436, pieņemot preču zīmes attēlojumu jebkurā piemērotā veidā, izmantojot vispārpieejamu tehnoloģiju²⁷, ir atvērta pieeja reģistrācijai tādiem jauniem preču zīmju veidiem, saistībā ar kuriem arī var rasties jautājumi par to funkcionālo raksturu, kā, piemēram, ar dzirdi uztveramām un, iespējams, ar ožu un garšu uztveramām preču zīmēm.

63. Tomēr attiecībā uz apzīmējumiem, ko veido preces forma un krāsa, kas var tikt reģistrēti gan agrākajā, gan jaunajā kārtībā, atsauces uz “preču [...] citām īpašībām” pievienošanai var piedāvāt divas interpretācijas: tā var tikt uztverta kā tāda, ar ko tiek grozīts šiem apzīmējumiem piemērojamais juridiskais režīms vai ar ko vienkārši tiek sniegts paskaidrojums.

64. Jā šādi apzīmējumi ir jāuzskata par tādiem, uz kuriem neattiecas Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts, bet uz kuriem attiecas analogiskas jaunās Direktīvas 2015/2436 tiesību normas, šādi interpretācijai būtu nepieciešams pieņemt pārejas tiesību normas, lai aizsargātu saskaņā ar pašreizējiem tiesību aktiem reģistrēto preču zīmju īpašnieku tiesisko paļāvību²⁸. Tas, ka likumdevējs nav uzskatījis par nepieciešamu paredzēt šādas pārejas tiesību normas, var norādīt uz to, ka tas ir uzskatījis, ka šo apzīmējumu tiesiskais režīms abās secīgajās direktīvās ir vienāds.

65. Ņemot vērā šos apsvērumus, es tāpat uzskatu, ka Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkts ir potenciāli piemērojams apzīmējumiem, ko veido preces forma un kam ir pieteikta konkrētas krāsas aizsardzība.

66. Ja iesniedzējtiesa uzskatītu – kā es to ierosināju šajos secinājumos²⁹ –, ka attiecīgā preču zīme ir jāpielīdzina šādiem apzīmējumiem, kuros ir savienota krāsa un forma, šo preču zīmi varēs skart Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punktā minētais aizliegums.

Par jēdziena “forma[...], kas piešķir precēm reālu vērtību” interpretāciju

67. Pakārtoti – tā kā šis aspekts nav nepārprotami norādīts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu – es atgādināšu Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punktā minētā absolūtā pamata attiecībā uz formu, kas “piešķir precēm reālu [būtisku] vērtību”, piemērošanas nosacījumus.

68. Tiesa jau ir precizējusi, ka šī tiesību norma neattiecas tikai uz preču, kam ir vienīgi mākslas vai ornamentāla vērtība, formu, bet ir piemērojama arī apzīmējumiem, ar kuriem tiek apzīmētas preces, kas papildus estētiskajam elementam nodrošina arī citas būtiskas funkcijas³⁰.

69. Attiecīgā pamata piemērošana ir balstīta uz objektīvu vērtējumu, kura mērķis ir pierādīt, ka attiecīgās formas estētiskās īpašības ietekmē preces pievilcību tik nozīmīgi, ka tās rezervēšana par labu vienam uzņēmumam izkropļotu konkurences apstākļus attiecīgajā tirgū. Veids, kādā patērētājs uztver attiecīgo formu, nav noteicošais kritērijs šajā vērtējumā, kurā iespējami ir iekļauts faktisko elementu kopums³¹.

27 Skat. Direktīvas 2015/2436 3. pantu un preambulas 13. apsvērumu.

28 Problēma, kas ir saistīta ar šo pārejas noteikumu neesamību, ir tikusi atzīmēta doktrīnā, norādot, ka preču zīmes atzišana par spēkā neesošu tiesību aktu grozījumu dēļ varētu tikt pielīdzināta ekspropriācijai. Skat. Kur, A., Senftleben, M., *European Trade Mark Law*, Oksforda 2017, 161. lpp.

29 Skat. šo secinājumu 41. punktu.

30 Spriedums, 2014. gada 18. septembris, *Hauck* (C-205/13, EU:C:2014:2233, 31. un 32. punkts).

31 Tostarp aplūkotās preču kategorijas raksturs, konkrētas formas mākslas vērtība, tās atšķirība no citām formām, kas parasti sastopamas attiecīgajā tirgū, konkurentu ražojumu, kam ir līdzīgas īpašības, būtiska cenas atšķirība vai ražotāja izstrādāta reklāmas stratēģija, kurā tiek uzsērta minētās preces galvenā estētiskā vērtība. Skat. spriedumu, 2014. gada 18. septembris, *Hauck* (C-205/13, EU:C:2014:2233, 34. un 35. punkts).

70. Turklāt šis vērtējums attiecas vienīgi uz formai piemītošu vērtību un tajā nav jāņem vērā preces izraisītā pievilcība, ko radījusi šīs preču zīmes vai tās īpašnieka reputācija³².

71. Jāatgādina, ka attiecīgās tiesību normas mērķis ir izslēgt tādu attiecīgās preces ārējo īpašību monopolizāciju, kas ir būtiskas tās veiksmi tirgū, un tādējādi izvairīties no tā, ka preču zīmes aizsardzība tiktu izmantota negodīgas priekšrocības – proti, tādas priekšrocības, kas nav radusies uz cenu un kvalitāti balstītas konkurences rezultātā, – iegūšanai³³.

72. Turpretī šī tiesību normas piemērošana nav pamatota, ja minētā priekšrocība ir radusies nevis formai piemītošu īpašību rezultātā, bet gan preču zīmes vai tās īpašnieka reputācijas dēļ. Proti, iespēja iegūt šādu reputāciju veido būtisku aspektu konkurences cīņā, kuras saglabāšanā ir iesaistīta preču zīmju sistēma.

Secinājumi

73. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Direktīvas 2008/95/EK, ar ko tuvína dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka to var piemērot apzīmējumam, kuru veido preces forma un kura aizsardzība ir pieteikta attiecībā uz konkrētu krāsu. Formas, kas “piešķir precēm reālu vērtību”, jēdziens šīs tiesību normas izpratnē attiecas vienīgi uz formai piemītošu vērtību, un tajā nav ļauts ņemt vērā preču zīmes vai tās īpašnieka reputāciju.

32 Skat. D. Botis, S. Maniatis, A. von Mühlendahl, I. Wiseman, *Trade Mark Law in Europe* (3. izd.), Oksforda, Oxford University Press, 2016, 239. lpp. Šajā kontekstā skat. spriedumu, 2007. gada 20. septembris, *Benetton Group* (C-371/06, EU:C:2007:542, 25.–27. lpp.).

33 Skat. manus secinājumus lietā *Hauck* (C-205/13, EU:C:2014:322, 79. un 80. punkts).